

Володимир Підпалий. «...Бачиш: між трав зелених...». Ідея гуманізму, людяності, бережливого ставлення до природи. Багатозначність і змістова глибина художніх образів («Зимовий етюд»)

Мета:

поглиблення знань учнів про життєвий і творчий шлях письменника; навички дослідницько-аналітичної роботи з текстом; культуру зв'язного усного мовлення; *ключові: уміння вчитися*: навички пізнавальної діяльності; *інформаційну*: навички систематизування отриманої інформації; навички роботи з книгою; *громадянську*: бережливе ставлення до природи; *загальнокультурну*: естетичний смак та зацікавленість читанням, світогляд.

1936–1973

Цей щирий, ніжний, вдумливий і прекрасний поет, син Полтавщини, яку любив соромливо й віддано, якій на славу сплів і свій поетичний вінок, прожив до болю мало — лише 37 років. Невиліковна хвороба передчасно обірвала його пісню про рідну землю, про Григорія Сковороду, що мандрував нею, гартуючи дух людський, про Шевченка... Полетіла і його душа «в дорогу за ластівками». (так називається одна з його поетичних збірок). Та ластівки повертаються з вирію в рідну сторону — повертається й поет своїми віршами. Остання збірка В. Підпалого «Поезії» вийшла 1986 року.

«Народився я в селі Лазірках 9 травня 1936 року, за 25 км від Лубен. Мати Ольга Степанівна — козачка з хутора Макарівщини, а батько Олексій Лукович — виходець з-під Великої Багачки. На дев'ятому році мати була вже круглою сиротою і шукала щастя наймитуванням у Лубнах. Може, тому, коли я підріс і міг вечорами читати їй «Кобзаря». плакала гірко й невтішно, повторюючи завжди одне: «Всі наймити, синочку...». Вона знала тьму казок та приповісток, шанувала загадки і вміла знаходити до них ключ. Але ніколи я не чув, щоб вона співала. Певно, гірке дитинство, як і подальше життя (1943 року вона стала вдовою), наклало свою печатку на її характер. Мати вміла і любила працювати, кохалася у квітах (вся хата була великим квітником...) і чистоті. Померла вона самотньою 21 січня 1957 року, на 53 році свого життя. Я тоді був у армії, а дві доньки повиходили заміж і жили не з нею...

Прочитай!

Батько працював на залізниці, любив сади і бджільництво, ненавидів тютюн (син палить за нього і за себе) і горілку. Загинув під Києвом 1943 року. Пам'ятаю його добре. Якби володів пензлем, можна було б відтворити його образ у величезному циклі: батько качає мед; батько садить дерева; батько іде до армії, і т. д. В селі й до сьогодні розповідають про те, як він співав. А я пам'ятаю дві його пісні — про Байду та «Ой забілили сніги». Мабуть, тому, що гарне враження про ці пісні залишив мені батько, навіть у виконанні артистів я відчуваю і нині фальш та штучність, які так згубно діють на все сценічне та вокальне мистецтво України.

Учився я у Величанській семирічній та Лазірівській середній школах. Любив (і люблю) історію, літературу; донині не знаю і не розумію точних наук. В школі читав дуже багато, але без ніякісної системи. 1953 року закінчив 10 класів; працював у МТС, колгоспі. 1955 року був мобілізований на флот. Службу служив, але не любив: нудьгував за степом, садами.

Перші вірші видрукував на шпальтах комсомольських «Молоді України». та «Зміни». (1958 р.). У Державному видавництві художньої літератури 1963 року вийшла перша збірка «Зелена гілка», а роком пізніше — «Повесіння».

Прочитай!

1957 року демобілізувався (через хворобу ніг) і поступив до Київського університету на філологічний факультет (український відділ), який і закінчив 1962 року.

Нині підготував дві книги: «Тридцять літо». для видавництва «Молодь». та «Книгу лірики». Мрію написати пісню.

ВОЛОДИМИР ПІДПАЛИЙ
ВИШНЕВИЙ СВІТ

До Співки письменників його прийняли 1967 року. Того самого року вийшла в світ і згадувана збірка «Тридцять літо». Після того були книжки «В дорогу — за ластівками». (1968) та «Вишневий світ». (1970), а помертньо — «Сині троянди». (1979), «Поезії». (1986), «Пішов в дорогу за ластівками». (1992).

Найвідоміші поетичні збірки

«Вишневий цвіт»

«Зелена гілка»

**«В дорогу — за
ластівками»**

Володимир Підпалий був залюблений в Україну, його вабила її неповторна краса, яку поет здатен був відшукати у краплині роси і в загадковому запиналі осінньої ночі, у вічній таїні сільської пасіки і в гордій крутизні коневої шиї на нескінченній, як життя, зеленій леваді... і зрозуміти його поезію може тільки той, чиє серце відкрите для краси і добра, любові та щирості, хто точно знає, що справлені почуття - завжди безкорисливі. Так мало відвела доля цьому поетові, який своїм тихим, але чесним і світлим словом умів лікувати скалічені душі! Він прийшов у літературу зі славним поколінням шістдесятників, які змінили світ, давши йому зрозуміти: найбільша цінність у житті - ковток свободи...

«...Бачиш: між трав зелених...»

...Бачиш:
між трав зелених,
як грудочки,
пташата...
Станьмо ось тут навшпиньки
спокій їх берегти.
Може,
не зможу батьком —
стану їм старшим братом;
будь їм,
маленьким, сірим,
просто сестрою ти...
Кажеш,
що не зумієм,
не маєм любові й хисту...
Що ти?!
А руки?! Серце?!
Куди заховати їх?!

Яструб-розбійник свисне
раптом над беззахисними,
ляже на нашу совість,
за нашу байдужість,
гріх...
Треба в житті любити
гáряче і багато:
сонце,
дощі зернисті,
дороги в пилу,
траву!
...Бачиш:
в гнізді малому,
як грудочки,
пташата,
немічні ще,
невміло ворухатися
і живуть!..

**У творі
відчутна
діалогова
форма
викладу.
Хто, на
вашу
думку, є
адресатом,
з яким
автор
розмовляє?**

**Тема:
відтворення
щирих
особистих
почуттів людини
у невід'ємному
зв'язку з
природою,
народом, рідною
землею,
Батьківщиною.**

**Ідея: ідея
гуманізму,
людяності,
бережливого
ставлення до
природи та
всього живого.**

**Основна думка:
«Треба в житті
любити гаряче і
багато...».**

**Жанр:
вільний вірш**

**Вільний вірш —
верлібр (фр. vers
libre — «вільний
вірш». —
неримований,
нерівнонаголошен
ий віршоряд.**

ТЛ

Художні особливості поезії:

- ✧ афоризми: «Треба в житті любити гаряче і багато»;
- ✧ порівняння: «як грудочки, пташата...»;
- ✧ вставні слова: «може». «кажеш»;
- ✧ епітети: «сонце, дощі зернисті, дороги в пилу, траву!».
- ✧ риторичні оклики та запитання: «Що ти?! А руки? Серце?! Куди заховати їх?!».
- ✧ пестливі слова: «пташата». «грудочки». «маленьким».
- ✧ кільцеве обрамлення — композиційна фігура у віршованому творі, що полягає у повторенні строф, рядків: «... Бачиш: ..., як грудочки пташата...».

ЗИМОВИЙ ЕТЮД

Трішки туману і трішки інею,
неба льодинку холодну —
на шлях...

Вечір, мов казка, над Україною
казка, як вечір,
аж синьо в очах...

Там, за тополями,
за огорожами,
де місто тікає на ніч в степи, —
все заповишене,
все насторожене,
вся Україна заслухалась —
і не спить...

**Етюд (з фр.
вправи,
вивчення) —
невеликий за
обсягом,
переважно
безсюжетний
твір настроєвого
характеру.**

**Рік
написання –
25 січня
1968 року**

**Жанр —
вірш**

**Літературний
рід —лірика**

**Тема:
незбагненна
краса світу**

**Вид лірики —
пейзажна**

**Ідея: патріотичні
почуття, передані
словом**

**Основна думка:
«Вечір, мов
казка, над
Україною казка,
як вечір, аж
синьо в очах...».**

Художні засоби:

- ❖ **Метафора: синьо в очах, неба льодинку холодну — на шлях,**
- ❖ **Порівняння: «вечір, мов казка», «казка, як вечір».**
- ❖ **Персоніфікація: «місто дихає у степи», «все насторожене», «Україна заслухалась і не спить».**
- ❖ **Інверсія: неба льодинку холодну.**
- ❖ **Антитеза: заслухалась – не спить.**
- ❖ **Повтори: “казка”, “Трішки туману і трішки інею”, “за тополями, за огорожами”, “все запорошене, все насторожене”.**
- ❖ **Епітети «льодинка холодна», «все запорошене, все насторожене»,**
- ❖ **Анафора «все», «вся».**

На початку цього вірша послідовно, немов з окремих частинок-штрихів, оформлюється загальна картина зимового вечора: туман, іній, холодна льодинка... Але ліричний герой сприймає цей звичайний вечір як щось виняткове й небуденне. Його душу наповнює радісне піднесення, навіяне красою рідної України. Воно образно виражається у грі слів: «вечір, мов казка» і «казка, як вечір».

Зі звичайного цей зимовий вечір перетворюється на казковий — коли все довкола стає загадковим, а герой сповнений передчуттям дива. Не випадково у другій частині твору перед нами постає жива, немов справді казкова, картина природи. Серед використаних автором художніх засобів переважає персоніфікація. Цей засіб не лише сприяє поетичному олюдненню довкілля: «місто дихає у степи», «все насторожене», «Україна заслухалась і не спить». Усе, що помічає ліричний герой, живе в єдиному злагодженому ритмі, складаючи разом привабливий одухотворений образ Батьківщини.

Пейзажна лірика

АЛЕ...

Автор двічі вживає слово «Україна», він не показує нам традиційного сільського пейзажу, а змальовує місто, яке «тікає на ніч у степи». Степ – це також невід’ємна частина традиційного українського пейзажу. Любов до Батьківщини починається з любові до природи, з уміння бачити красиве у звичайному, з усвідомлення необхідності берегти цю неповторну красу, яку так легко знищити.

Домашнє завдання:

Підручник:

стор. 71-73 опрацювати, вивчити матеріал
уроку.